

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
Շրջակա միջավայրի նախարար
Հ. Սիմիդյան

« 02 » 12 2021թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 0234-21

Ձեռնարկողը՝

«Ապրիում պրո սպուդիո» ՍՊԸ

ք. Երևան, Մ. Բաղդամյան 1 փկղ. 14 շ բն. 12

Գործունեությունը՝

Արագածոտնի մարզի «Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնալ
մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման
փաստաթղթերի (ՄՄՀՏՊՓ) շրջակա միջավայրի վրա
ազդեցության ուղղմամբական գնահատման
հաշվեկշիռություն

Արագածոտնի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պարտականությունները կատարող՝

Խ. Մարտիրոսյան

Առդիր՝ 9 թերթ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 0234-21

<27> 12 2021թ.

Արագածոտնի մարզի «Արագածոտն-6» միկրոռեզիդենցիալ մակարդակի համակցված փարաժական պլանավորման փաստաթղթերի (ՄՄՀՏՊՓ) շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվություն

Ձեռնարկող՝
Ներկայացված նյութեր՝

«Ատրիում պրո ստուդիո» ՍՊԸ
ՄՄՀՏՊՓ նախագծեր, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման /ՇՄԱՌԳ/ հաշվետվություն

Փաստաթղթի տեսակը՝
Իրականացման վայրը՝

Հիմնադրությամբ փաստաթուղթ
Արագածոտնի մարզի «Արագածոտն-6» միկրոռեզիդենցիալ ընդգրկված 16 գյուղական համայնքներ

Ներածական մաս. Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի, 1-ին մասի՝ «Արագածոտն-6» ՄՄՀՏՊ փաստաթուղթը հանդիսանում է քաղաքաշինության բնագավառին վերաբերող հիմնադրությամբ փաստաթուղթ:

«Արագածոտն-6» ՄՄՀՏՊ փաստաթղթերի նախագծերը ներառում են՝ Թաթուլ, Կանչ, Հակո, Սորիկ, Ցամաքասար, Սուսեր, Զարինջա, Նոր Արթիկ, Հացաշեն (ընդամենը 9) գյուղական համայնքները:

«Արագածոտն-6» ՄՄՀՏՊ նախագիծն ընդգրկում է 16955,15 հա մակերեսով տարածք, որտեղ բնակչության թիվը ներկայումս կազմում է 3856 մարդ: Տարածքում առկա են բնական, բուժական, առողջապահական, հանքահումքային ռեսուրսներ:

ՄՄՀՏՊ նախագծի հիմնական նպատակն է՝ միկրոռեզիդենցիալ ներառված համայնքների տարածքներում տարածական պլանավորման միջոցով բարենպաստ կենսամիջավայրի ձևավորումը, կայուն զարգացման համար անհրաժեշտ նախադրյալների ստեղծումը, ինչպես նաև համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը և շրջակա միջավայրի և պատմամշակութային արժեքների պահպանմանն ուղղված միջոցառումների մշակումը: Սույն փաստաթղթի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման վերլուծությունները կատարվել են նախագծի դրույթներին համապատասխան, հաշվի առնելով ծրագրում ներառված համայնքների 2017-2021 թթ. զարգացման ծրագրերը: Ծրագրում ընդգրկված գյուղական համայնքների տարածքային քաղաքաշինական խնդիրների լուծման և շրջակա միջավայրի պահպանության արդյունավետ կազմակերպման համար փաստաթղթում համալիր կերպով գնահատվել են գոյություն ունեցող իրավիճակը և առկա բնապահպանական խնդիրները և ընտրվել են զարգացման այնպիսի սկզբունքներ,

որոնք թույլ կտան ներդաշնակորեն լուծել սոցիալական, տնտեսական և բնապահպանական խնդիրները:

Նկարագրական մաս. Արագածոտնի մարզի դիտարկվող տարածքը գտնվում է հանրապետության հյուսիս-արևմուտքում, ցածր լեռնային, ցուրտ կլիմայով գոտում: Տարածաշրջանի հարավը զբաղեցնում է Արագածոտնի դաշտը, հյուսիսը՝ Արագածի լեռնաշղթան: Ձևաբանական տեսակետից ռելիեֆի խոշոր տարրերն են ընդարձակ լեռնազանգվածները, լեռնաշղթաները, որոնք հաճախ ընդմիջվում են հովիտներով: Մակերևույթն անտառազուրկ է, բնորոշ է տափաստանային լեռնային լանդշաֆտներ: ՄՄՀՏՊՓ նախագծերում ներառված համայնքները ներառում են Ախուրյան ջրավազանային կառավարման տարածքները (Սելավ-Մաստարա գետ):

Երկրաբանական տեսակետից տարածքն ընդհանուր առմամբ ունի համեմատաբար միատարր հրաբխային կազմություն՝ հրաբխախին կոների և լավաների հոսքերով: Տարածքում գրունտի առավելագույն արագացումը 0.3 է, բալայնությունը 9 բալ և ավելի:

Նշված համայնքներում ռեսուրսների հիմնական տեսակներն են՝ ջրեր, հողեր, գեղատեսիլ և տեսարժան վայրեր՝ տուրիզմի զարգացման համար: Ներկա իրավիճակում միկրոռեգիոնի բնակչության հիմնական զբաղմունքն է՝ բուսաբուծությունը, այգեգործությունը, անասնապահությունը, հացահատիկի մշակումը, հողագործությունը և առևտուրը:

Արագածոտնի մարզի տարածքի երկրաբանական կառուցվածքի բազմազանության շնորհիվ բազմազան են նաև ընդերքի հարստությունները: Մարզում լայն տարածում ունեն տուֆը, պեմզան, բազալտը, անդեզիտը, կրաքարը, և շատ ուրիշ շինանյութեր: Հանքավայրերի շահագործման հետևանքով խախտված տարածքներն իրենց բացասական ազդեցությունն են թողնում շրջակա միջավայրի վրա:

«Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնի գյուղական համայնքներում առկա են սոցիալ-կենցաղային, ինժեներատրանսպորտային և կոմունալ ենթակառուցվածքների հետ կապված հիմնախնդիրներ, որոնց համար համայնքների զարգացման ծրագրերում սույն փաստաթղթով առաջարկվել են հեռանկարային զարգացման ուղղություններ:

Ծրագրում ընդգրկված համայնքների սոցիալական միջավայրի և շրջակա միջավայրի վրա տեխնածին ազդեցության հիմնական գործոններ են հանդիսանում.

- մթնոլորտային օդի աղտոտումն արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի հատվածի ջեռուցման և ավտոտրանսպորտի արտանետումներով,
 - մակերևութային ջրերի աղտոտումն արտադրական հոսքաջրերով և կենցաղային կեղտաջրերով,
 - հողերի աղտոտումը կոշտ կենցաղային թափոններով,
 - աղմուկը,
 - անտառի անկանոն օգտագործումը, ինչն էներգետիկ ճգնաժամի տարիներին հանգեցրել է անտառային տարածքների և կենսաբազմազանության կրճատմանը:
- Շրջակա միջավայրի վրա վնասակար ազդեցություն ունեցող բնական գործոններից են հանդիսանում՝ սողանքները, սելավները և հողերի էրոզիան:

Ներկայումս «Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնում ընդգրկված համայնքներում մթնոլորտային օդն աղտոտվում է արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի և հասարակական շենքերի ջեռուցման անհատական սարքերի և ավտոտրանսպորտի

արտանետումներով: Մթնոլորտային արտանետումների աղբյուր է հանդիսանում նաև «ԱՐԱԳԱԾՈՏՆ-6» ՄՄՀՏՊ համայնքներում գործող, արդյունահանվող անդեզիտի, բազալտի, տուֆի և կրաքարի հանքավայրերը: Համայնքներում գործում են մի շարք փոքր ձեռնարկություններ, որոնք գործում են պլանային արտադրողականության 5-10%-ի սահմաններում: Արդյունաբերական արտանետումները պատկանում են վտանգավորության 4-րդ և 5-րդ դասերին: Ֆոնային աղտոտվածությունը աղտոտող բոլոր նյութերով համայնքներում զգալիորեն ցածր է սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներից (ՄԹԿ): Ներկայումս գործող ձեռնարկություններից մթնոլորտ վնասակար արտանետումների տարեկան արդյունաբերական քանակները կազմում են 7,7 տ/տարի: Մթնոլորտ արտանետումների 95,7 %-ը բաժին է ընկնում ավտոտրանսպորտին: Հեռանկարում բոլոր ձեռնարկությունների համար նախատեսված 5-10% արտադրողականության աճի դեպքում արդյունաբերական արտանետումների քանակը կկազմի 61,24 տ/տարի:

Ներկա դրությամբ բոլոր համայնքերը հիմնականում գազաֆիկացված են, բացառությամբ Հակո, Կանչ և Սորիկ համայնքների: Չգազաֆիկացված համայնքները ջեռուցվում են փայտով, իսկ մնացած համայնքները ջեռուցվում են գազով և փայտով: Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների քանակը ջեռուցումից, արդյունաբերությունից և ավտոտրանսպորտից կազմում է 3,4 մլն. դրամ տարի:

Հեռանկարում համայնքների մթնոլորտային օդի աղտոտման աղբյուրներ կհանդիսանան արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի և հասարակական շենքերի ջեռուցման անհատական սարքերի և ավտոտրանսպորտի արտանետումները: Հեռանկարում նախատեսված է փայտով ջեռուցումը փոխարինել բնական գազով և արևային էներգիայով՝ որպես այլընտրանքային էներգիայի աղբյուր օգտագործելով արևային էներգիան: Ի հաշիվ ջեռուցման նոր տեխնոլոգիաների կնվազեն մթնոլորտային արտանետումները կկազմեն՝ 58,52 տ/տարի:

Օդային ավազանի առավել բարելավման նպատակով անհրաժեշտ է իրականացնել փողոցների բարեկարգման և կանաչ տարածքների ընդլայնման, ինչպես նաև գազիֆիկացման աշխատանքներ, հանքարդյունաբերական կազմակերպություններում անհրաժեշտ է ներդնել փոշու կլանման նոր տեխնոլոգիաներ:

Տարածքի համալիր գնահատականը վերլուծվել է տեղանքի կլիմայական պայմանների, մթնոլորտային օդի աղտոտվածության մակարդակի, արդյունաբերական պոտենցիալի, բնակչության և ավտոտրանսպորտի խտության ցուցանիշների հաշվառմամբ, համաձայն արդյունքների՝ անտրոպոգեն թույլ ազդեցության գոտին «Արագածոտն-6» ՄՄՀՏՊ տարածաշրջանի համայնքների համար կազմում է 16955,15 հա, իսկ տարածքի համալիր գնահատականը հիգիենիկ իրավիճակով համարվում է բարենպաստ: Հեռանկարում, բոլոր ձեռնարկությունների համար նախատեսված արտադրողականության աճի դեպքում տարածքի համալիր գնահատականը ևս կլինի բարենպաստ:

ՄՄՀՏՊ փաստաթղթում ընդգրկված համայնքները գտնվում են Ախուրյան ջրավազանային կառավարման տարածքում, Մեծամոր գետի ջրավազանում: Համայնքները կոյուղացված չեն, վերջին տարիներին Սելավ-Մաստարա գետի մեջ են թափվում զանազան սպասարկման օբյեկտների շահագործման արդյունքում, զգալիորեն ավելացել է գետի աղտոտվածությունը: Աղտոտվածության հիմնական պատճառ են

հանդիսանում բնակավայրերի տնտեսակենցաղային հոսքաշրերը, որոնք առանց մաքրվելու թափվում են Մեծամորի գետավազան, օբյեկտների սպասարկման և շահագործման արդյունքում գետավազաններում զգալիորեն ավելացել է գետի աղտոտվածությունը /Մեծամոր գետը դասվում է “անբավարար” կարգավիճակի /4-րա դաս/, արդյունքում «Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնի համայնքների սահմաններում գետի օգտագործումը ռեկրեակցիոն նպատակով բացառվում է: Նախագծով նախատեսվում է հեռանկարում գյուղական համայնքների համար կառուցել կեղտաջրերի մաքրման կայաններ: Գյուղական համայնքների աշխարհագրական դիրքը թույլ չի տալիս «Արագածոտն-6» ամբողջ միկրոռեգիոնի տարածաշրջանի համար մեկ միասնական կեղտաջրերի մաքրման կայանի նախատեսում: Տնտեսակենցաղային հոսքաջրերի մաքրման համար նախատեսված է տեղադրել տարբեր արտադրողականության կենսաբանական մաքրման կայաններ, ինչը կապահովի 98% մաքրման արդյունավետություն: Գետ թափվող հոսքաջրերի հետևանքով շրջակա ջրային ավազանին հասցված տնտեսական վնասը կենսաբանական մաքրման կայանների առկայության դեպքում զգալիորեն կնվազի /նվազելով մինչև 0,351 մլն. դրամ/տարի/:

«Արագածոտն-6» ՄՄՀՏՊ փաստաթղթում ներառված 16 գյուղական համայնքների ընդհանուր մակերեսը կազմում է 16955,15 հա, իսկ միկրոռեգիոնի բնակչության հեռանկարային հաշվարկային թիվը նախագծով կազմում է 4241 մարդ:

Հողի աղտոտման հիմնական աղբյուրներն են հանդիսանում ավտոտրանսպորտի, արդյունաբերական ձեռնարկությունների փոշեգազային մթնոլորտային արտանետումները, արդյունաբերական և կենցաղային թափոնները: Համաձայն համայնքների տարածքների հողերի գնահատման արդյունքների վերլուծությունների՝ հողերն աղտոտված չեն ծանր մետաղներով, հողերի աղտոտվածության մակարդակը գնահատված է ցածր, էկոլոգիական իրավիճակը՝ բավարար: Հեռանկարում, տարածական պլանավորման նախագծերի իրականացման արդյունքում հողերի աղտոտվածության մակարդակի և նոր արդյունաբերական ձեռնարկությունների թվի զգալի ավելացում չի նախատեսվում: Բնակչության թվի ավելացման հետ կապված կզարգանա անասնապահությունը և հողագործությունը, սակայն արդյունքում օդի, հողային և ջրային պաշարների աղտոտվածությունը չի ազդի տարածքի էկոլոգիական վիճակի վրա և տարածքը կմնա որպես թույլ աղտոտվածության գոտի:

Հեռանկարում տնտեսության զարգացման հիմնական ճյուղերը կլինեն՝ այգեգործությունը, առևտուրը, խաղողագործությունը, մեղվաբուծությունը, անասնապահությունը, հողագործությունը, հացահատիկային կուլտուրաների մշակումը: Նախագծով նախատեսված հողերի նպատակային նշանակության, հողատեսքերի գործառական նշանակության փոփոխությունները ներկայացվում են ստորև.

ԱՐԱԳԱԾՈՒՆ-6 ՄԻԿՐՈՈՒԳԻՈՆԻ ՏԵԽՆԻԿԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ /Ձև 3/				
Տեխնիկա արտադրողի անունը		Չափման միավոր	Փաստացի	Հեռանկարային
1	ՄԻԿՐՈՈՒԳԻՈՆԻ ՀԱՄԱԿՑՎԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԻ ԴԵՊՔՈՒՄ ԼԱԽԱԳԾՎՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄ ԸՆԴԳՐԿՎԱԾ ՀՈՂԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱԿԵՐԵՍԸ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝	հա	16951.42	16951.42
2	ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՀՈՂԵՐ	հա	626.18	640.9543
3	ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ, ԸՆԴԵՐՔՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԵՐ	հա	63.03	62.4
4	ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ, ԿԱՊԻ, ՏՐԱՆՍԴՈՐՏԻ, ԿՈՄՈՒՆԱԼ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ՀՈՂԵՐ	հա	36.39	41.362
5	ՀԱՏՈՒԿ ՊԱՀՊԱՆՎՈՂ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՀՈՂԵՐ	հա	101.76	107.728
6	ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԵՐ	հա	-	-
7	ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԵՐ	հա	15708.29	15682.7557
8	ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀՈՂԵՐ	հա	357.48	357.48
9	ՋՐԱՅԻՆ ՀՈՂԵՐ, ՈՐԻՑ՝	հա	58.29	58.74

«Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնի տարածքում բազմաթիվ ընդերքօգտագործողների կողմից ընդերքօգտագործման աշխատանքների արդյունքում լանդշաֆտը ենթարկվել է դեգրադացիայի՝ բացասական ազդեցություն թողնելով շրջակա միջավայրի վրա և մակերևույթային հոսքերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վրա: Հեռանկարային ժամանակահատվածում նախատեսված է վերականգնել միկրոռեգիոնի տարածքում շահագործված և շահագործվող օգտակար հանածոների հանքավայրերի խախտված տարածքները: Ռեկուլտիվացման/վերականգնման աշխատանքները կներառեն երկու փուլեր՝ կենսաբանական և տեխնիկական: Կենսաբանական եղանակը կկիրառվի այն գրունտերի համար, որտեղ էրոզիան կանխարգելելու նպատակով անհրաժեշտ կլինի ստեղծել բուսական շերտ: Հողի աղտոտման կանխարգելման և հակաէրոզիոն միջոցառումների շարքին են դասվում համայնքային տարածքների կանաչապատումը, թափոնների կառավարումը և այլն:

Թափոնների ընդհանուր քանակը ներկա իրավիճակում կազմում է 2831,5 տ/տարի: «Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնի գյուղական համայնքներում ներկայումս աղբահանումը կատարվում է անկանոն ձևով՝ հանգեցնելով համայնքներում հակասանիտարական վիճակի: Բնակավայրերում սանիտարական մաքրման ենթակա տարածքը կազմում է 1197,55 հա մակերես, իսկ միկրոռեգիոնում գործող աղբավայրերի ընդհանուր քանակը

16-ն են (արտոնված և չարտոնված): Դրանց զգալի մասը նախատեսվում է կոնսերվացնել և հեռանկարում մարզի կտրվածքով պահպանել երկու հիմնական աղբավայրեր:

Համայնքներում առաջացող կենցաղային կոշտ թափոնների տարեկան քանակը ներկա իրավիճակում՝ 3856 մարդու հաշվարկով կազմում է 964 տ/տարի տ/տարի: Արդյունաբերական թափոնների ընդհանուր քանակը կազմում է 5,8 տ/տարի, որից ոչ օգտագործելի թափոնների ընդհանուր քանակը կազմում է 2.0 տ/տարի /որից օգտագործման ենթակա թափոնների ընդհանուր քանակը կազմում է 1,0 տ/տարի/, մնացածը ներկայում հեռացվում է կենցաղային թափոնների աղբավայր, քանի որ համայնքները չունեն արդյունաբերական թափոնների համար համապատասխան աղբավայր: Հեռանկարում, թափոնների քանակի 10%-ի չափով ավելացման՝ 4241մարդ բնակչության թվաքանակի դեպքում կենցաղային թափոնների ընդհանուր հեռանկարային քանակը կկազմի~1060,25 տ/տարի:

Հեռանկարում մինչև ամբողջ համայնքների համար աղբամշակման գործարանի նախագծումը և կառուցումը նախատեսված է պարսպապատել և հարթեցնել գոյություն ունեցող աղբավայրերի տարածքները, կոնսերվացնել՝ ծածկել հողով և կազմակերպել աղբի տեսակավորում: Արագածոտնի մարզպետարանը առաջարկում է բոլոր 9 գյուղական համայնքների համար՝ 0,07 հա տարածքով նախատեսել մեկ աղբավայր՝ տեսակավորման և վերամշակման համար:

«Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնի տարածքում ընդհանուր գերեզմանների թիվը կազմում է 9, յուրաքանչյուր համայնքում տեղակայված է 1 գերեզմանոց, /ընդհանուր 13 հա մակերեսով տարածքում/ որոնցից բոլորը գործող են:

Գերեզմանոցների այն հատվածներում, որտեղ ներկայումս սանիտարական պահպանման գոտին ապահովված չէ, նախատեսվում է ճանապարհի երկկողմանի սահմանազատում՝ ծառուղիների միջոցով և գերեզմանոցի պարագծով երկշարք ծառապատում:

«Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնի համայնքների կանաչապատման համակարգի կայուն զարգացման համար անհրաժեշտ է իրականացնել գործողությունների համալիր ծրագիր, որն իր մեջ կպարունակի՝ համայնքապետարաններում մասնագիտացված կառուցվածքային ստորաբաժանման ստեղծումը, նոր տարածքների կանաչապատման իրականացումը՝ նախագծերին և ծրագրերին համապատասխան, ոռոգման համակարգի բարելավումը: Այդ նպատակի համար նախատեսված են ստեղծել այգիներ, կանաչ գոտիով սպորտ-հրապարակներ, շրջանային նշանակության կանաչ գոտիներ և այլն: Նախագծված են նաև մայրուղային ճանապարհների, գերեզմանոցի և այլ օբյեկտների սանիտարական պահպանության գոտիների կանաչապատում:

Ներկա դրությամբ «Արագածոտն-6» ՄՄՀՏՊ-ում ընդգրկված համայնքներում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տնկարկների (գբոսայգիներ, պուրակներ և այլն) ընդհանուր մակերեսը Հեռանկարում, գյուղական համայնքներում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տնկարկների մակերեսը պետք է կազմի կազմում է 5,1 հա /12 մ²/մարդ հաշվով/, իսկ սահմանափակ օգտագործման կանաչը կկազմի 566,45հա:

«Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնի համայնքներում հեղեղատար կոյուղու բացակայության արդյունքում գարնանային ձնհալի և աշնանային հորդ անձրևների ժամանակ հնարավոր են տարածքների հեղեղումներ: Բնակավայրերին բնորոշ է հեղեղային ձորակների, ինչպես նաև սողանքային երևույթների տարածումը: Այս

երևույթից խուսափելու նպատակով բոլոր համայնքերի համար նախագծով առաջարկված է հեղեղատար առուների նախագծում և կառուցում բնակավայրերի, հատկապես կառուցապատված տարածքների համար:

ՇՄԱՌԳ հաշվետվությանը կից փաստաթղթերում վերլուծվել է նաև «Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածքների բնակավայրերին սպառնացող բնածին վտանգները և /կարկուտ, քամի, հեղեղ, սելավ/ վտանգավոր երկրաբանական երևույթները /սողանքներ/ և հնարավոր արտակարգ ռիսկերը և առաջարկվել են կանխարգելմանը և նվազեցմանն ուղղված նախագծային լուծումներ:

Համայնքների տարածքային զարգացման համար առաջնահերթ ընտրվել են այնպիսի ուղղություններ, որոնց համար ներդրումները նպաստավոր կլինեն տարբեր ոլորտների զարգացման համար և կխթանեն.

- արտադրության հիմնական ճյուղերի զարգացմանը,
- հնարավոր ռեկրեացիոն գոտիների կազմակերպմանը,
- շրջակա միջավայրի բարելավմանը և պահպանմանը,
- ինժեներական ենթակառուցվածի, ճանապարհային ցանցի և սոցիալ-կենցաղային համակարգի զարգացմանը,
- պատմամշակութային ժառանգության պահպանությանը,
- բնական և տեխնածին վտանգավոր երևույթներից տարածքի պաշտպանությանը,
- սահմանամերձ տարածքներում բնակչության անվտանգության ապահովմանը,
- երկրորդական և միջգյուղական ճանապարհների բարելավմանը և բարեկարգմանը,
- ճանապարհների բարելավմանը և բարեկարգմանը:

«Արագածոտն-6» տարածաշրջանի զարգացման ծրագրով նախատեսվող աշխատանքները և նախագծային լուծումներ միտված են միկրոռեգիոնի սոցիալական և բնապահպանական իրավիճակի բարելավմանը: Տարածաշրջանում, նախագծային ժամանակաշրջանում շրջակա միջավայրի պահպանության, բնապահպանական իրավիճակի բարելավման և բնակչության կենսամակարդակի բարձրացման համար ծրագրով նախատեսված առաջնահերթ և հեռանկարային միջոցառումները ներառում են.

- երկրորդական և միջգյուղական ճանապարհների ասֆալտապատում և խճապատում, ճանապարհաշինության աշխատանքներ;
- ջրամատակարարման համակարգի և կոյուղու բարելավում, համայնքների գազաֆիկացում,
- անձրևաջրերի հեռացման համակարգի նախագծում և կառուցում;
- շրջակա միջավայրի (օդ, ջուր, հող) մոնիտորինգի կազմակերպում;
- գետեր թափվող տնտեսա-կենցաղային և արտադրական հոսքաջրերի կենսաբանական մաքրման կայանի նախագծում և կառուցում;
- վնասված հասարակական և արտադրական նշանակության շինությունների և կառույցների վերականգնում:
- շահագործվող հիդրոէլեկտրակայանների արդիականացում, ջրաղի կետում ջրաչափիչ սարքավորումների տեղադրում՝ գետային էկոհամակարգի պահպանության նպատակով;

- ոռոգման ներքին ցանցի վերականգնում;
 - համայնքներում հանգստի գոտիների ստեղծում;
 - մսի վերամշակման արտադրամասի ստեղծում(սպանդանոցի կառուցում);
 - սանիտարական աղբավայրերի և աղբամշակման գործարանի կառուցում, աղբի տեսակավորում;
 - ընդհանուր օգտագործման կանաչապատ տարածքների ընդլայնում, ճանապարհի եզրերին, հանգստի գոտիներում կանաչապատման իրականացում;
 - մեքենաների տեխնիկական վիճակի վերահսկողության սահմանում, ինչը կնպաստի ավտոտրանսպորտի արտանետումների կրճատմանը;
 - ջեռուցման նոր տեխնոլոգիաների կիրառում, ինչը կկրճատի մթնոլորտային արտանետումները,
 - ընդերքօգտագործման հետևանքով խախտված տարածքների վերականգնումը/ռեկուլտիվացիան,
 - արդյունաբերությունում առաջատար տեխնոլոգիաների ներդրում:
- Հեռանկարային ժամանակաշրջանում միկրոռեզոնում շրջակա միջավայրի բարելավման և աղբահանության միջոցառումներից կարևորվում է՝
- կենցաղային թափոնները հավաքող կազմակերպությունների ցանցի ընդլայնումը,
 - գյուղական բնակավայրերում հասարակական նշանակության բաց տարածքների ստեղծման, բարեկարգման տարածքների և ընդհանուր օգտագործման կանաչապատ տարածքների ընդլայնումով:

Եզրափակիչ մաս: «Արագածոտն-6» ՄՄՀՏԴ փաստաթղթում ընդգրկված գյուղական համայնքների համար առաջարկված քաղաքաշինական լուծումների իրականացման և շրջակա միջավայրի պահպանության արդյունավետ կազմակերպման համար, ՀՄԱՌԳ հաշվետվությունում համալիր կերպով գնահատվել են առկա բնապահպանական խնդիրները, գոյություն ունեցող իրավիճակը և ընտրվել զարգացման այնպիսի սկզբունքներ, որոնց միջոցով հնարավոր կլինի ներդաշնակորեն լուծել սոցիալական, տնտեսական և բնապահպանական խնդիրները: Քանի որ նախագծով նախատեսված միջոցառումներն իրականացվելու են արդեն իսկ կառուցապատված բնակելի տարածքներում, հետևաբար նախագծված համակարգերի վերակառուցման աշխատանքների ազդեցությունները կկրեն լոկալ և ժամանակավոր բնույթ, իսկ բուսատեսակներին և կենդանատեսակներին հասցվող վնասը՝ նվազագույն:

Փաստաթղթի փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են առողջապահության, արտակարգ իրավիճակների, կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունները, շրջակա միջավայրի նախարարության համապատասխան ստորաբաժանումները, որոնց կողմից ներկայացված դիտողություններով և առաջարկություններով ՀՄԱՌԳ հաշվետվությունը լրամշակվել է:

Ծրագրի ազդեցության ենթակա համայնքների հանրությունը հանրային քննարկումների ձևով մասնակցել է հաշվետվության գնահատման և փորձաքննական գործընթացներին:

«Արագածոտն-6» միկրոռեզոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման նախագիծը ներառում է մշտադիտարկում (մոնիթորինգ) և հետնախագծային վերլուծություն, ինչը թույլ կտա հիմնադրույթի գործունեության

ընթացքում վերլուծել և դիտարկել համայնքների զարգացման իրատեսական սցենարները՝ քաղաքաշինական փաստաթղթերում ներառել տնտեսության զարգացման առավել իրատեսական ոլորտներ՝ տարածաշրջանի բնապահպանական պահանջների, նորմերի և սահմանափակումների համադրմամբ ապահովելով մարդու առողջության, բնականոն զարգացման և բնառեսուրսների ռացիոնալ օգտագործման հիմնախնդիրները:

Փորձաքննական պահանջ

Հիմնադրությամբ փաստաթղթի շրջանակներում նախատեսվող գործունեությունների ծրագրային և նախագծային փաստաթղթերը՝ մինչև իրականացումն անհրաժեշտ է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ներկայացնել շրջակա միջավայրի նախարարություն՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Ատրիում պրո ստուդիո» ՍՊԸ կողմից ներկայացված Արագածոտնի մարզի «Արագածոտն-6» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի (ՄՄՀՏՊՓ) շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն, վերը նշված պահանջի պարտադիր կատարման պայմանով:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի գլխ. մասնագետ՝

Հ. Մկրտչյան